

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Statens vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref

Dato

25/252-

13. mars 2025

Statsbudsjettet 2025 - Supplerende tildelingsbrev nr. 8 - Oppdrag om veinettets tilstand

Samferdselsdepartementet viser til tildelingsbrev for 2025 av 20. desember 2024 til Statens vegvesen. Dette supplerende tildelingsbrevet gjelder oppdrag om veinettets tilstand, jf. pkt. 3.1.3 i tildelingsbrevet.

Meld. St. 14 (2023-2024) Nasjonal transportplan 2025-2036 (NTP) presenterer i kapittel 13 hovedprioriteringene i veisektoren. Kapittelet inneholder en strategi for utvikling av riksveinettet, men dekker også utfordringer og tiltak på fylkesveinettet. Å ta vare på det vi har er sentralt for den videre utviklingen av veinettet. Det fremgår av meldingen at regjeringen vil vri fokus fra ressursinnsats til måloppnåelse innenfor vedlikehold, følge opp utviklingen i veinettets tilstand med nye indikatorer, og at innsatsen innenfor vedlikehold skal være datadrevet, tilstandsbasert og kunnskapsbasert.

Formålet med dette oppdraget er å understøtte denne strategien gjennom å sørge for at Samferdselsdepartement har tilstrekkelig oversikt over tilstanden på veinettet og hvordan dette påvirker måloppnåelsen. Videre at departementet har godt beslutningsgrunnlag for å foreta prioriteringer i budsjettprosesser og langtidsplanlegging, altså et grunnlag for å ta stilling til ambisjonsnivå for utviklingen av veinettet. Departementet ber derfor om at Statens vegvesen sammen med Nye Veier AS og fylkeskommunene lager et kunnskapsgrunnlag for videre arbeid. Statens vegvesen bes om å lede arbeidet.

Oppdrag nr:	15-2025
Navn på oppdrag:	Veinettets tilstand
Bakgrunn:	

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Veg-, by- og
trafikksikkerhetsavdelingen

Saksbehandler
Karin Johanne
Jacobsen
22 24 82 57

Riksrevisjonen har i sin rapport *Kvalitet og effektivitet i drift og vedlikehold av riks- og fylkesveier* Dokument 3:11 (2022–2023) gitt uttrykk for at Samferdselsdepartementet ikke sikrer seg god nok informasjon om utviklingen av veinettets tilstand.

Riksrevisjonen skriver blant annet at «Samferdselsdepartementet har det overordnede ansvaret for samferdselspolitikken og for at de nasjonale målene for drift og vedlikehold nås.» og videre at «Samferdselsdepartementet har innhentet lite informasjon om hvordan drift og vedlikehold har påvirket de transportpolitiske målene, både for riks- og fylkesveier. Departementet har også innhentet lite overordnet informasjon om tilstandsutviklingen og vedlikeholdsetterslepet på riks- og fylkesveier.» Selv om fylkeskommunen selv har ansvar for sine prioriteringer, er det altså nødvendig at Samferdselsdepartementet som sektordepartement har tilstrekkelig informasjon om tilstand, prioriteringer, behov og utfordringer, blant annet for å kunne følge opp måloppnåelsen i sektoren. Et samlet bilde kan også være nyttig for fylkene i deres arbeid med prioriteringer.

I Nasjonal transportplan 2025-2036 går det fram at det har skjedd en gradvis forringing av tilstanden på riksveinettet som følge av at vedlikehold over mange år ikke har vært tilstrekkelig prioritert. Samtidig nærmer deler av infrastrukturen seg teknisk levealder. Videre pekes det i Nasjonal transportplan på at det er betydelige tilstandsutfordringer på fylkesveinettet. Kartlegginger i forkant viser at det kreves store summer for å ta igjen et teknisk beregnet etterslep både på riks- og fylkesveinettet. I meldingen pekes det også på hvordan veinettets tilstand påvirker måloppnåelsen, både trafikksikkerhet og framkommelighet, samt evnen til å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap.

Det er lagt ned et betydelig arbeid de senere årene for å sikre bedre data om veinettet, inkludert et større arbeid med en ny forskrift om vegdata og trafikkinformasjon. Data gir veiforvalteren mulighet til å ha løpende oversikt over tilstanden til veinettet. Ved å gå bort fra et teknisk beregnet etterslep over til å kjenne tilstanden legges det til rette for å sette inn rett tiltak til rett tid.

Som ledd i det forberedende arbeidet med Nasjonal transportplan 2025-2036 ble Statens vegvesen i 2022 gitt i oppdrag å koordinere en kartlegging av tilstanden på fylkesveinettet. Det ble gjort en skjematisk oppdatering av tidligere beregnet kostnad for vedlikeholdsetterslepet, men den faktiske tilstanden ble ikke kartlagt. Rapporten ble levert høsten 2023. I rapporten går det klart fram at det er store utfordringer med valgt metode. Fylkeskommunens innspill ble lagt ved rapporten, de skriver blant annet følgende:

«Fylkeskommunene mener derfor at det inn mot neste rullering av NTP (2029–2040) er behov for bedre verktøy og metodikk for å få kartlagt og oppdatert tilstandsgrad på vegnettet, og utregning av vedlikeholdsetterslep og oppgraderingsbehov. Et slikt utredningsarbeid bør gjennomføres i samarbeid med alle vegeiere, og igangsettes så raskt som mulig og i god tid før neste NTP-rullering.»

I forbindelse med NTP 2014-2023 ble det gjennomført kartlegginger for å estimere vedlikeholdsetterslepet både på riks- og fylkesveinettet. For riksveinettet er det gjort skjematiske oppdateringer av kartleggingen, senest til Meld. St. 20 (2020–2021) *Nasjonalt transportplan 2022–2033*. Vedlikeholdsetterslepet var der anslått til om lag 30 mrd. 2020-kr ved inngangen til 2023, med et usikkerhetsspenn på 25–40 mrd. 2020-kr. Prisomregnet utgjør dette om lag 40 mrd. 2024-kr, med et usikkerhetsspenn på 33–53 mrd. 2024-kr.

Det er flere utfordringer med å bruke disse beregningene som grunnlag for prioriteringer. For det første er det svært stor usikkerhet i materialet, kostnaden er i stor grad basert på beregninger, ikke faktisk tilstand til infrastrukturen, og sist men ikke minst, tallet sier ingenting om hva dette faktisk betyr for trafikantene og for måloppnåelse i sektoren.

Statens vegvesen har de siste årene jobbet med en omlegging til mer tilstandsbasert vedlikehold. I tildelingsbrevet for 2022 ble Statens vegvesen gitt i oppdrag å utvikle indikatorer for veinettets tilstand. Det ble presisert at indikatorene skulle kunne si noe om tilstanden på riksveinettet, kunne gi informasjon om utvikling over tid og brukes som grunnlag for å si noe om vedlikeholdsetterslepet ut over kommende år. Statens vegvesen rapporterer nå at de har utviklet indikatorer for følgende elementer for riksvei:

- Dekkebredde
- Horisontalkurvatur
- Vertikalkurvatur
- Tunnelsikkerhetsforskriften
- Bæreevne bru

For følgende indikatorer har etaten utviklet indikatorene og tallene vil komme på plass i løpet av 1. kvartal 2025.

- Bæreevne vei
- Dekketilstand (spor og jevnhet)

Tverrfall, vedlikeholdstilstand på bru og tunnel, samt rekkverk er nevnt som indikatorer som kan utvikles på sikt.

Statens vegvesen er kommet langt i å få på plass en løpende oversikt over sentrale elementer i infrastrukturen på riksvei, selv om noe utviklingsarbeid fortsatt gjenstår. Departementet legger til grunn at arbeidet med utvikling av tilstandsindikatorer også kan være relevant for deler av fylkesveinettet.

Departementet viser til at det er andre prosesser og oppdrag under arbeid som har grenseflater til denne bestillingen og som derfor gir et godt grunnlag for å svare den ut. Eksempelvis kan nevnes prosesser og arbeid knyttet til:

- Nasjonale føringer (jf. supplerende tildelingsbrev nr. 7/2023 til Statens vegvesen)

- Vurdering av tilstanden på fylkesveistrekninger med viktige funksjoner for totalforsvaret (Oppdrag 10-25 i tildelingsbrevet til Statens vegvesen)
- Oppdrag om målestokkonkurranse (jf. brev fra Samferdselsdepartementet av 24. februar 2025 til Nye Veier, Statens vegvesen og fylkeskommunene)
- Oppdrag om tilskuddsordning knyttet til post 67 – Militær mobilitet på fylkesveier

God forståelse av tilstand er et viktig grunnlag for senere vurderinger av finansiering av tiltak både på riks- og fylkesveinettet, men diskusjoner om rammer og innretning for finansiering av fylkesvei, herunder fordelingsnøkler, er ikke en del av dette oppdraget.

Beskrivelse av oppdraget:

Samferdselsdepartementet ber Statens vegvesen samarbeide med Nye Veier AS og fylkeskommunene om å svare ut oppdraget. Statens vegvesen skal koordinere arbeidet.

Departementet ber om at følgende svares ut:

1. Informasjon om tilstanden på veinettet (både riks- og fylkesveiene).
Departementet legger til grunn at det tas utgangspunkt i arbeidet Statens vegvesen har gjort med indikatorer, og at aktørene sammen finner ut hva som er egnet felles indikatorsett. Informasjonen kan fremstilles i form av kart o.l.
Faktorer som ikke fanges opp av tilstandsindikatorerne, men som er viktige for å få et godt bilde av veinettets tilstand, bør beskrives på egnet måte.
2. Informasjon om skred- og naturfare (eget kartlag). Informasjonen bør kunne ses i sammenheng med beregninger med skredfaktormodellen.
3. Analyse av 1. og 2. – Kritikalitet - konsekvenser av manglende prioriteringer av drift, vedlikehold og fornying for
 - trafikksikkerhet
 - samfunnssikkerhet og beredskap
4. Analyse av 1. og 2. - Konsekvenser av manglende prioriteringer av drift, vedlikehold og fornying for framkommelighet for person- og næringstransport

Departementet ber om at det utarbeides en anbefaling for å tilstrekkelig redusere/håndtere konsekvensene som går fram av punkt 3. Konsekvensene som går fram av punkt 4 kan inkluderes i analysen dersom dette er håndterbart innenfor oppdragets tidsramme. Det skal tas utgangspunkt i dagens infrastruktur og hva som skal til av tiltak for å ta rette opp det som er forringet samt unngå videre forfall gjennom vedlikehold, mindre utbedringer og fornyelse. I den grad det er mulig innenfor oppdragets tidsramme, skal det angis hvilke tiltak som er høyest prioritert. Videre ber vi om at gjøres en grov beregning av kostnadene for henholdsvis riks- og fylkesveinettet.

Dersom det i arbeidet med oppdraget kommer fram at det er behov for videre arbeid for å sikre gode og sammenlignbare data om riks- og fylkesveinettet, ber departementet om at en beskrivelse av dette tas inn i svaret.

Eventuell uenighet mellom fylkeskommunene, Nye Veier og Statens vegvesen må tas opp med Samferdselsdepartementet så tidlig som mulig. Samferdselsdepartementet ber også om å få en tidlig tilbakemelding dersom det ikke foreligger, eller er mulig å få fram, tilstrekkelig datagrunnlag for fylkesvei.

Frist og rapportering:

Frist settes til 1. desember 2025. Statens vegvesen bes om å raskt involvere Nye Veier og fylkeskommunene i arbeidet, og om å presentere en framdriftsplan for arbeidet innen 4. april. Framdriftsplanen skal også inkludere orientering av departementet på egnede tidspunkt underveis i arbeidet.

Med hilsen

Siri Hall Arnøy (e.f.)
avdelingsdirektør

Karin Johanne Jacobsen
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Riksrevisjonen

Agder fylkeskommune

Akershus fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune

Finnmark fylkeskommune

Innlandet fylkeskommune

KS - Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon

Møre og Romsdal fylkeskommune

Nordland fylkeskommune

Nye Veier AS

Oslo kommune - Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Rogaland fylkeskommune

Telemark fylkeskommune

Troms fylkeskommune

Trøndelag fylkeskommune

Vestfold fylkeskommune

Vestland fylkeskommune

Østfold fylkeskommune